

Dierenarts Peter Edmondson pleit voor bacteriologisch onderzoek

'Ken je vijand'

In Nederland mag het tankmelkcelgetal dan stabiliseren, wereldwijd neemt het toe. Het aantal succesvolle behandelingen van mastitis is te laag en de dierenarts is te weinig gericht op preventie, vindt de Britse dierenarts Peter Edmondson. 'Een bedrijfsbegeleiding betekent dat ik wel vijf tot zes uur op het bedrijf ben. Ik demonstreer alles.'

tekst Alice Booi

'Wij zien nog maar weinig zieke koeien in onze praktijk.' De Britse dierenarts Peter Edmondson uit Shepton heeft bij zijn klanten de focus sterk verlegd naar meer preventief werken. 'Een bedrijfsbegeleiding betekent dat ik wel vijf tot zes uur op het bedrijf ben. We lopen alle facetten in de bedrijfsvoering door, van vruchtbaarheid tot aan de melkmachine. Zo zitten we er meer bovenop. En dan voeren we zaken gezamenlijk uit. Je moet veehouders niet vertellen wat ze moeten doen, maar ze erbij helpen. Ik demonstreer alles.'

Gemiddeld 200 koeien

Edmondson heeft met zes collega's in het zuidwesten van Engeland 22.000

melkkoeien onder zijn hoede. Daarbij zijn ook bedrijven met gemiddeld 200 koeien, waar vijf jaar geleden nog 150 koeien liepen. Het gemiddelde celgetal op die bedrijven is 180.000 cellen/ml, terwijl het gemiddelde in Groot-Brittannië op 230.000 cellen/ml ligt. 'Het percentage klinische mastitis ligt op deze bedrijven op ongeveer 45 procent, waarbij er veel verschil is tussen bedrijven. Er valt dus echt wel wat te verbeteren.'

Hoe komt het dat het celgetal wereldwijd stijgt?

'Vooral door groeiende veestapels en daardoor hoge snelheden tijdens het melken stijgt het celgetal. Daarbij hebben we een periode met een hoge melkprijs gehad met als gevolg weinig afvoer

van koeien. Nu is de melkprijs laag en dan gaan veehouders bezuinigen, bijvoorbeeld op het vervangen van tepelvoeringen en het gebruik van antibiotica. Dat werkt negatief op de uiergezondheid.'

Wat is uw grootste ergernis rondom mastitis?

'Dat het genezingspercentage bij klinische mastitis na behandeling op 65 ligt en 45 bij subklinische mastitis. Dit betekent dat van de drie koeien die we behandelen er maar twee genezen. Bij subklinische mastitis genezen maar twee van de vijf koeien.'

Hoe kan die succesfactor omhoog?

'Je moet weten wie je vijand is. Door bacteriologisch onderzoek kun je gericht en

goed behandelen. Het is fundamenteel om te weten welke bacteriën er spelen. Daarbij moet je koeien zo snel mogelijk behandelen. Hoe jonger de koe, hoe sneller behandeld, hoe meer kans op succes. Bovendien moet het aantal herhalingsgevallen naar beneden. Zestig procent van de bedrijven heeft problemen met herhalingsgevallen.'

Welke ziekteverwekkers spelen een rol?

'De top drie bij klinische mastitis zijn *S. uberis*, *E. coli* en *S. aureus*. Bij subklinische mastitis zijn dat *S. aureus*, *S. uberis* en *CNS*. Het zijn eigenlijk weinig verschillende soorten. Toch is het wel heel

behandelingen en veel wisselende therapieën krijg je herhalingsgevallen en resistentie.'

En u adviseert ook het maken van een protocol?

'Van onze klanten heeft 66 procent een uitgeschreven bedrijfsbehandelplan. Laatst vertelde een van de veehouders trots dat hij wel zes melkers had. Behandelen ze alle zes op dezelfde manier voor, ontdekken ze allemaal gevallen van mastitis en weten ze hoe ze dit moeten behandelen, vroeg ik hem. Niet dus en daarom is een protocol belangrijk. Bovendien kun je ook evalueren of een be-

doe ik er een paar foto's bij ter vergelijking.'

Weten veehouders wat mastitis per koe kost?

'Als je het ze vraagt schatten ze de kosten van mastitis 150 tot 160 euro per koe, maar die zijn veel hoger. Reken alleen al eens de extra afvoer en vijf procent minder melk in de lactatie na uierontsteking.'

In hoeverre zijn kosten een issue?

'Als dierenarts denk je te vaak voor de veehouder. Het mag niet te veel kosten, is dan het uitgangspunt. Maar veehouders willen in de eerste plaats dat koeien genezen. Dat onderschatten we. Een therapie is duur, maar een therapie die niet werkt is nog veel duurder. En al helemaal als je de koe ook nog moet afvoeren.'

Voor sommige koeien is er maar één oplossing: afvoeren.

'Ja, je moet per koe bekijken wat de beste therapie is. Voor sommige betekent het afvoeren, voor andere misschien behandelen in de droogstand. Om een therapie nog krachtiger te maken, kun je koeien één of twee weken voor het kalven nog behandelen in de nek. De droogzetter biedt dan geen bescherming meer. Zoek per koe uit wat de beste behandeling is, zo geef je haar een eerlijke kans om oud te worden.'

En preventie?

'Naast goed behandelen, zet ik nog veel meer de focus op preventie. Uitgangspunt zijn praktische oplossingen. Maak een aparte celgetalgroep, zodat kruisbesmetting met gezonde koeien voorkomen wordt. Bovendien melkt het gemakkelijker met zo'n groep. Je weet dat je daar tijd aan moet besteden en dan hoeft zo'n mastitiskoe niet snel ertussendoor behandeld te worden. Ook zetten veel van onze veehouders droog met een teatsealer. Zij hebben amper nog last van *E. coli*. Het verhoogt de kosten in eerste instantie, maar door preventief te werken voorkom je dure problemen.'

Werkt u ook samen met andere adviseurs?

'Het is heel belangrijk hetzelfde advies te geven. Mastitis is niet op te lossen met één maatregel. Die veevoervertegenwoordiger die binnenkomt en vertelt over die klant die dat en dat middel heeft gebruikt en van mastitis af is, is flauwekul. Je moet op alle facetten in de bedrijfsvoering letten. Maar met een goede uiergezondheid is het wel heel prettig werken.'

'Een therapie is duur, maar een therapie die niet werkt is nog veel duurder'

belangrijk te onderzoeken welke ziekteverwekker de veroorzaker is. Daarmee kan de veehouder gericht te werk gaan en de succeskans vergroten.'

Hoe pak je een uierontsteking goed aan?

'De uier is een lastig orgaan om helemaal te bereiken. Wanneer je alle melkklieren uit één uier uit elkaar zou leggen, dan heb je de grootte van een tennisbaan. Door antibiotica via het bloed toe te dienen kan het overal bij. Bovendien adviseer ik vijf dagen behandelen. Van korte

handeling succesvol is geweest en je kunt bijsturen. Mastitis is dynamisch.'

Hoe worden de medewerkers ingelicht?

'De medewerkers betrek ik zoveel mogelijk bij het advies. Ik leg uit waarom hij of zij bijvoorbeeld handschoenen moet gebruiken. Ze krijgen ook op papier wat er is besproken. Dan hoeven ze niet de veehouder te vragen wat er over het melken is gezegd. In zo'n advies verwerk ik veel grafieken en foto's. Als een veehouder denkt dat zijn koeien schoon zijn,